

Spis treści

CZĘŚĆ I

WYTAPIANIE STALI NA ODLEWY W PIECU ŁUKOWYM	9
Wstęp	11
1. Budowa pieców do wytapiania stali na odlewy	13
<i>Sebastian Sobula</i>	
1.1. Wprowadzenie	13
1.2. Elektryczny piec łukowy	15
1.2.1. Budowa pieca łukowego o pojemności 6÷8 ton	15
1.2.2. Układ zasilania w energię elektryczną	19
1.2.3. Piece wysokiej mocy UHP (Ultra High Power)	21
1.2.4. Intensyfikacja procesów wytapiania	23
1.3. Piece indukcyjne	24
1.3.1. Budowa pieca indukcyjnego	27
1.4. Kadzie	29
1.5. Sposób wykonania ćwiczenia	31
1.6. Przykładowe pytania i polecenia	31
2. Podział wytopu na okresy	34
<i>Sebastian Sobula, Grzegorz Tęcza</i>	
2.1. Wprowadzenie	34
2.2. Przebieg naprawy pospustowej	35
2.3. Ładowanie wsadu	37
2.3.1. Przygotowanie wsadu i sposób jego ładowania	37
2.3.2. Materiały żużlotwórcze	40
2.3.3. Żużel	41
2.3.4. Żużel w kwaśnych piecach indukcyjnych	43
2.4. Roztapianie wsadu	46
2.5. Sposób wykonania ćwiczenia	47
2.6. Przykładowe pytania i polecenia	47

3. Okres utleniający	48
<i>Jan Głownia, Sebastian Sobula</i>	
3.1. Wprowadzenie	48
3.1.1. Utlenianie węgla	53
3.1.2. Utlenianie krzemu i manganu	57
3.1.3. Koniec okresu utleniającego	59
3.2. Sposób wykonania ćwiczenia	59
3.2.1. Opracowanie wyników i badań	60
3.3. Przykładowe pytania i polecenia	60
4. Okres rafinacyjny – odtlenianie	61
<i>Sebastian Sobula, Jan Głownia</i>	
4.1. Wprowadzenie	61
4.2. Odtlenianie dyfuzyjne	62
4.3. Odtlenianie osadowe stali	65
4.3.1. Równowaga reakcji chemicznej odtleniacz–tlen	66
4.3.2. Zdolność odtleniająca pierwiastków	68
4.4. Sposób wykonania ćwiczenia	75
4.4.1. Opracowanie wyników i badań	76
4.5. Przykładowe pytania i polecenia	76
5. Odsiarczanie stali	78
<i>Renata Zapala</i>	
5.1. Wprowadzenie	78
5.2. Osadowe odsiarczanie stali	81
5.3. Szybkość procesu odsiarczania	87
5.4. Proszkowe odsiarczanie stali	89
5.5. Sposób wykonania ćwiczenia	93
5.6. Przykładowe pytania i polecenia	93
6. Wtrącenia niemetaliczne w staliwie	95
<i>Grzegorz Tęcza, Jan Głownia, Renata Zapala</i>	
6.1. Wprowadzenie	95
6.2. Pochodzenie wtrąceń niemetalicznych	97
6.3. Rodzaje wtrąceń niemetalicznych w staliwie	100
6.4. Wydzielanie produktów reakcji odtleniania	106
6.5. Sposób wykonania ćwiczenia	110
6.6. Przykładowe pytania i polecenia	110
7. Modyfikacja staliwa wysokochromowego	112
<i>Maciej Brzeziński, Jan Głownia</i>	
7.1. Wprowadzenie	112
7.2. Składy chemiczne staliwa żaroodpornego	114

7.3. Modyfikacja struktury staliwa wysokochromowego	118
7.4. Sposób wykonania ćwiczenia	119
7.4.1. Zasady wykorzystania analizy termicznej	120
7.4.2. Przebieg ćwiczenia	124
7.4.3. Analiza przebiegu modyfikacji	124
7.5. Przykładowe pytania i polecenia	127

CZĘŚĆ II

WŁAŚCIWOŚCI STALIWA W WARUNKACH PRACY ODLEWÓW	129
Wstęp	131
1. Staliwo węglowe – charakterystyka	133
<i>Barbara Kalandyk, Jan Głownia</i>	
1.1. Wprowadzenie	133
1.1.1. Podział staliwa według składu chemicznego	137
1.1.2. Wpływ pierwiastków na właściwości staliwa węglowego	139
1.1.3. Struktura staliwa węglowego	141
1.2. Sposób wykonania ćwiczenia	148
1.2.1. Opracowanie wyników	148
1.3. Przykładowe pytania i polecenia	148
2. Badanie progu kruchości staliwa	151
<i>Barbara Kalandyk</i>	
2.1. Wprowadzenie	151
2.1.1. Definicja temperatury przejścia ze stanu plastycznego w stan kruchy – T_k	152
2.1.2. Wpływ składu chemicznego na temperaturę przejścia w stan kruchy	154
2.1.3. Wpływ innych czynników	156
2.1.4. Gatunki staliwa do pracy w niskiej temperaturze	160
2.2. Sposób wykonania ćwiczenia	160
2.2.1. Cel ćwiczenia	160
2.2.2. Opis stanowiska do badań	163
2.2.3. Przebieg ćwiczenia	164
2.2.4. Opracowanie wyników	164
2.3. Przykładowe pytania i polecenia	165
3. Staliwa odporne na korozję – pomiar ilości ferrytu delta	167
<i>Barbara Kalandyk, Jan Głownia</i>	
3.1. Wprowadzenie	167
3.1.1. Znaczenie ferrytu delta w odlewach kwasoodpornych	171
3.1.2. Kontrola ferrytu delta w odlewach ze staliwa Cr-Ni	173

3.2. Sposób wykonania ćwiczenia	176
3.2.1. Cel ćwiczenia	176
3.2.2. Przebieg ćwiczenia	176
3.2.3. Opracowanie wyników	178
3.3. Przykładowe pytania i polecenia	178
4. Badania korozji wysokotemperaturowej – staliwa żaroodporne	180
<i>Renata Zapala</i>	
4.1. Wprowadzenie	180
4.1.1. Kinetyka utleniania metali i stopów	181
4.1.2. Metody badania korozji wysokotemperaturowej	183
4.2. Sposób wykonania ćwiczenia	186
4.2.1. Cel ćwiczenia	186
4.2.2. Przygotowanie próbek	186
4.2.3. Pomiar kinetyki utleniania	186
4.2.4. Opracowanie wyników	189
4.3. Przykładowe pytania i polecenia	189
5. Pomiar odporności na zużycie ściernie staliwa niskostopowego	191
<i>Barbara Kalandyk</i>	
5.1. Wprowadzenie	191
5.1.1. Charakterystyka zużycia trybologicznego	192
5.1.2. Czynniki wpływające na odporność na zużycie ściernie	193
5.1.3. Stopy żelaza odporne na zużycie	196
5.1.4. Opis stanowiska do badań	200
5.2. Sposób wykonania ćwiczenia	202
5.2.1. Cel ćwiczenia	202
5.2.2. Przebieg ćwiczenia	202
5.2.3. Opracowanie wyników	204
5.3. Przykładowe pytania i polecenia	204
6. Lejność staliwa	205
<i>Paulina Malatyńska, Jan Głownia</i>	
6.1. Wprowadzenie	205
6.1.1. Lejność rzeczywista i praktyczna	205
6.1.2. Czynniki wpływające na lejność staliwa	208
6.1.3. Próby technologiczne pomiaru lejności staliwa	215
6.2. Sposób wykonania ćwiczenia	219
6.2.1. Cel ćwiczenia	219
6.2.2. Opracowanie wyników	219
6.3. Przykładowe pytania i polecenia	219

7. Skurcz staliwa	220
<i>Ireneusz Telejko, Grzegorz Tęcza</i>	
7.1. Wprowadzenie	220
7.1.1. Skurcz w stanie ciekłym	223
7.1.2. Skurcz staliwa w zakresie temperatury krzepnięcia	224
7.1.3. Skurcz stopów w stanie stałym. Skurcz liniowy	227
7.2. Sposób wykonania ćwiczenia	233
7.2.1. Cel ćwiczenia	233
7.2.2. Przebieg ćwiczenia	233
7.2.3. Opracowanie wyników	234
7.3. Przykładowe pytania i polecenia	234